

Брюксел, 26 ноември 2024 г.
(OR. en)

15610/24

SOC 834
EMPL 570
COH 68
ANTIDISCRIM 157

БЕЛЕЖКА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Съвета
Относно:	Проект за заключения на Съвета относно подобряването на достъпа до услуги за подпомагане и услуги по заетостта с цел насърчаване на социалното приобщаване на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, включително ромите, чрез намаляване на териториалните неравенства – Одобряване

1. Председателството изготви проект за заключения на Съвета относно подобряването на достъпа до услуги за подпомагане и услуги по заетостта с цел насърчаване на социалното приобщаване на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, включително ромите, чрез намаляване на териториалните неравенства
2. Заключенията бяха разгледани от работна група „Социални въпроси“ на 2 септември, 4 октомври и 4 ноември 2024 г.
3. Беше постигнато принципно съгласие по проекта за текст, изложен в приложението към настоящата бележка.
4. Комитетът на постоянните представители потвърди съгласието по текста на 22 ноември 2024 г.
5. Съветът EPSCO се приканва да одобри заключенията, поместени в приложението към настоящата бележка.

Проект за заключения на Съвета

относно подобряването на достъпа до услуги за подпомагане и услуги по заетостта с цел насърчаване на социалното приобщаване на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, включително ромите, чрез намаляване на териториалните неравенства

КАТО ОТЧИТА, ЧЕ:

1. Зачитането на човешкото достойнство, свободата и правата на човека са основни ценности на Европейския съюз. ЕС е поел ангажимент за премахване на неравенствата, борба с бедността и социалното изключване, борба с дискриминацията и укрепване на икономическото, социалното и териториалното сближаване.
2. В Европейския стълб на социалните права се подчертава, наред с другото, че всеки има право на достъп до качествено и приобщаващо образование, обучение и учене през целия живот (принцип 1), равни възможности (принцип 3) и активна подкрепа за заетостта (принцип 4). Освен това децата имат право на закрила от бедност и на финансово достъпно образование и грижи в ранна детска възраст с добро качество (принцип 11). Последното може също така да допринесе за равенството между жените и мъжете, което трябва да бъде гарантирано във всички области (принцип 2). Всеки, който не разполага с достатъчно средства, има право на подходящи обезщетения за минимален доход, гарантиращи достоен живот на всички етапи от живота, както и ефективен достъп до стоки и услуги за подкрепа (принцип 14), и всеки има право на своевременно достъп до финансово достъпни превантивни и лечебни медицински грижи (принцип 16). Стълбът се отнася също до достъпа до социално жилищно настаняване и помощ за жилищно настаняване за нуждаещите се (принцип 19), както и до достъпа до основни услуги с добро качество (принцип 20).

3. В препоръката относно равенството, приобщаването и участието на ромите, приета от Съвета през 2021 г., държавите членки бяха призовани да консолидират усилията си за ефективно предотвратяване и противодействие на социалното и икономическото изключване и на първопричините за тях, както и да прилагат интегриран подход за постигането на тази цел. В допълнение към предотвратяването на антиромските нагласи и справянето с тях като хоризонтален приоритет в контекста на борбата с дискриминацията и сегрегацията, за всички секторни цели, обхванати от препоръката, като услугите в областта на образованието, заетостта, здравеопазването и жилищното настаняване и основните услуги, Съветът препоръча на държавите членки да гарантират ефективен равен и безпрепятствен достъп до тези услуги. Освен това Съветът препоръча на държавите членки да насърчават регионалните и местните органи да разработват и актуализират свои местни планове за действие или планове за премахване на сегрегацията и свои стратегически рамки, които да включват мерки, базови стойности, референтни показатели, измерими цели и финансиране.
4. В насоките си за планирането и изпълнението на национални стратегически рамки за ромите Европейската комисия препоръчва националните стратегически рамки за ромите да осигуряват териториална насоченост на намесата, за да бъде тя съобразена с местните условия, да съчетава териториалната насоченост с насоченост към определени социални групи под формата на по-широкообхватни намеси (напр. за справяне с крайната бедност) и да работи за преодоляване на цифровото изключване на ромите. Държавите членки се насърчават да гарантират, че тези намеси достигат до ромите. Необходимите за мониторинга показатели, които отразяват жилищната сегрегация, географските аспекти на положението на ромите и достъпа до услуги и инфраструктура в различни области, все още предстои да бъдат доразработени.
5. В Препоръката на Съвета от 2021 г. за създаване на Европейска гаранция за децата на държавите членки се препоръчва да гарантират, че децата в нужда имат ефективен и, когато е уместно, безплатен достъп до услугите, попадащи в нейния обхват. За тази цел на държавите членки се препоръчва да следват интегриран и мултидисциплинарен подход, когато разглеждат териториалното измерение на социалното изключване, като вземат предвид специфичното положение на засегнатите деца в градските, селските, отдалечените и необлагодетелстваните райони.

6. В Препоръката на Съвета от 2023 г. относно разработването на рамкови условия за социалната икономика се подчертава приносът на социалната икономика за социалното приобщаване на групите в неравностойно положение и слабо представените групи. На държавите членки се препоръчва да създадат или насърчават инициативи за партньорство с участието на субекти на социалната икономика за разработването и прилагането на активни политики по заетостта, както и ориентирани към хората социални услуги и услуги за полагане на грижи.
7. В приета през 2022 г. резолюция Европейският парламент подчерта, че много роми в Европа все още живеят в бедност и са социално изключени — проблем, който върви ръка за ръка с териториалната сегрегация и неравния достъп до услуги. Той отбелязва, че много роми живеят в региони в неравностойно социално-икономическо положение и призова Комисията и държавите членки спешно да разгледат положението на ромите, живеещи в селища, по всеобхватен и ефективен начин и с подходящи политики и финансиране.
8. В доклада на групата на високо равнище относно бъдещето на социалната закрила и социалната държава в ЕС се подчертава „значението на приобщаващата и справедлива социална държава“ и се констатира, наред с другото, че цифровизацията и технологичните промени представляват както рискове, така и възможности, а различията по отношение на уменията и достъпа до ИТ крият опасност от увеличаване на неравенствата. Освен това в доклада се посочва, че технологичното развитие създава възможности за организирането и ефективността на социалната закрила. С оглед на това групата на високо равнище препоръчва, наред с другото, държавите членки да подобрят предоставянето на услуги на местно равнище и да използват в максимална степен възможностите за цифровизация. Тя също така препоръчва социалното приобщаване и равният достъп до обществен транспорт да бъдат част от градското и селското планиране и да се подпомагат с публични субсидии, като се обръща специално внимание на необлагодетелстваните райони.
9. Европейският съюз и неговите държави членки полагат непрекъснати усилия за укрепване на икономическото, социалното и териториалното сближаване. Чрез политиката си на сближаване ЕС се стреми да намали различията между равнищата на развитие на регионите, като обръща специално внимание на селските райони, на районите, засегнати от индустриалния преход, и на регионите със сериозни и постоянни неблагоприятни природни или демографски условия. ЕС подкрепя изпълнението на договорените цели за насърчаване на териториалното сближаване и социално-икономическото развитие чрез финансиране по линия на политиката на сближаване със специален акцент върху по-слабо развитите региони.

10. Европейският социален фонд плюс (ЕСФ+) е ключов инструмент на ЕС за финансиране с цел инвестиране в заетост, образование и умения, както и в социално приобщаване. Той подкрепя, наред с другото, насърчаването на социално-икономическата интеграция на маргинализирани общности като ромите и гражданите на трети държави, включително мигрантите, и социалната интеграция на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, в това число най-нуждаещите се и децата. Всички държави членки са задължени да заделят най-малко 25 % от своите средства по линия на Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) за насърчаване на социалното приобщаване и поне 3 % за мерки в подкрепа на най-нуждаещите се чрез борба с материалните лишения посредством храна и/или основно материално подпомагане, чрез изпълнение на съпътстващи мерки в подкрепа на тяхното социално приобщаване или чрез насърчаване на социалната интеграция на лицата, изложени на риск от бедност или социално изключване. От държавите членки, в които равнището на детската бедност е над средното за ЕС, се изисква да заделят най-малко 5 % от своите средства по ЕСФ+ за борба с нея.
11. Деветият доклад на Комисията за икономическото, социалното и териториалното сближаване, публикуван през март 2024 г., изтъква успехите на политиката на ЕС на сближаване, особено по отношение на продължаващото сближаване във възходяща посока, но едновременно с това посочва, че продължава да има териториални различия, които засягат цялостното икономическо и социално-икономическо развитие на Европа. Динамиката на растежа не е еднаква във всички региони. Тези разлики в икономическите тенденции са отразени отчасти в разлики на пазара на труда и образованието и въпреки наблюдаваното в ЕС сближаване все още съществуват предизвикателства, като например неравенствата на поднационално равнище между големите метрополни райони и други изоставащи региони, включително региони, попаднали в т.нар. „капан за развитието“. В доклада също така се посочва, че хората в градските райони имат по-добър достъп до образование и обучение и до здравни услуги. Метрополните райони концентрират човешкия капитал, осигуряват високо качество на услугите и поради това естествено привличат инвестициите. Привлекателността им обаче може да има цена: по-големи задръствания, по-големи социални предизвикателства и по-високи жилищни разходи, които могат да подкопаят тяхната конкурентоспособност. Като цяло териториалната поляризация, причинена от вътрешни различия в социално-икономическото развитие, може да подкопае конкурентоспособността на държавите членки и ЕС, както и устойчивостта на растежа в дългосрочен план. Ако се приложи по-полицентричен модел на развитие, който се основава на малките и средните градове и насърчава достъпността на обществените услуги в райони, отдалечени от големите градски центрове, тези териториални дисбаланси биха могли да бъдат намалени.

12. В същия доклад Комисията посочва още, че между 2013 г. и 2019 г. делът на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване (ИРБИ), е намалял от 35 % на 28 % в по-слабо развитите региони, докато в по-силно развитите региони той се е запазил непроменен — 19 %. Процентът на ИРБИ в ЕС е намалял между 2015 г. и 2019 г., след което до 2022 г. е останал непроменен в градовете, предградията и слабо населените райони. През седемте години до 2022 г. този процент е намалял средно с 2,4 процентни пункта, достигайки 22 %, като спадът е бил особено голям в селските райони (4,3 процентни пункта) и още по-голям в някои държави членки (7,4 процентни пункта).
13. Ако не бъдат преодолени, демографските предизвикателства могат да се превърнат в дългосрочно ограничение за конкурентоспособността на ЕС и нарастваща заплаха за сближаването поради риска от задълбочаване на различията между регионите и в самите тях. Тези предизвикателства са най-сериозни в отдалечените и селските области и региони, в които предизвикателствата, свързани с обезлюдяването, застаряването на населението и намаляващата работна сила, са най-разпространени. Поради това намаляването на териториалните неравенства, включително чрез подобряване на достъпа до услуги на местно равнище, е необходима и ефективна стъпка в борбата с бедността и социалното изключване, която може да допринесе за конкурентоспособността на ЕС.
14. През 2022 г. 7,6 %¹ от хората, изложени на риск от бедност или социално изключване в Европейския съюз, не са могли да си позволят интернет връзка в сравнение с 2,4 % от общото население на ЕС², което показва значителни различия между държавите членки. През 2023 г. едва 56 % от хората на възраст между 16 и 74 години в ЕС са имали поне основни цифрови умения³. Разделението между градските и селските райони също е важно. В селските райони достъпът до широколентова връзка и мобилни мрежи може да бъде ограничен, с по-ниско качество или по-скъп⁴. В същото време степента на формално образование се отразява на равнището на цифровите умения. Разликата в основните цифрови умения между лицата с високо образование (80 %) и тези, които нямат формално образование или са с ниска степен на формално образование (34 %) в ЕС, възлиза на 46 процентни пункта⁵.

¹ През 2021 г. този дял е възлизал на 8,4 %.

² Европейска комисия, Доклад относно достъпа до основни услуги в ЕС, Служба за публикации на Европейския съюз, юни 2023 г.

³ Евростат, Речник на термините: Показател за цифровите умения, август 2023 г.

⁴ Европейска комисия, Доклад относно достъпа до основни услуги в ЕС, Служба за публикации на Европейския съюз, юни 2023 г.

⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Skills_for_the_digital_age

15. Констатациите от проведеното през 2021 г. проучване на Агенцията на ЕС за основните права (FRA) относно ромите показват, че ромите в цяла Европа живеят в огромни лишения и са обект на силна маргинализация, дискриминация и социално изключване. Делът на ромите, които живеят в домакинства, изложени на риск от бедност, варира в различните държави, обхванати от проучването⁶. Около 80 % от ромите са изложени на риск от бедност (ИРБ) и този процент се е запазил без промяна между 2016 г. и 2021 г. Средната стойност на показателя ИРБ е най-висока за ромите, живеещи в големите градове (гъсто населени райони, 87 %) и селските райони (слабо населени райони, 83 %). В по-малките градове и предградията (райони със средна гъстота на населението) тя е 78 %. Констатациите от проучването показват, че повече роми завършват най-малко гимназиален етап на средното образование в градските райони, отколкото в селските райони. Що се отнася до заетостта, в осемте държави — членки на ЕС, обхванати от проучването⁷, едва 43 % от ромите на възраст между 20 и 64 години са работили срещу заплащане, независимо дали живеят в селски или градски райони.
16. Според същия доклад средно 55 % от ромите разполагат с интернет връзка за лично ползване, когато е необходимо. Този дял намалява до 47 % за ромите, живеещи в селските райони, и нараства на 60 % за ромите в големите градове, по-малките градове и предградията. Разликата е още по-голяма, когато се сравняват ромите, живеещи в домакинства, изложени на риск от бедност (52 %), и тези, които не живеят в такива домакинства (71 %). Едва 34 % от ромите в селските райони имат компютър спрямо 43 % в големите градове и 42 % в по-малките градове и предградията.

⁶ Хърватия, Чехия, Гърция, Унгария, Италия, Северна Македония, Португалия, Румъния, Сърбия и Испания.

⁷ Хърватия, Чехия, Гърция, Унгария, Италия, Португалия, Румъния и Испания.

17. Становището на Европейския комитет на регионите изтъква ролята на местните и регионалните органи за осигуряването на равен достъп до основни услуги. В него се подчертават предизвикателствата пред предоставянето на социални услуги, особено в отдалечените райони и районите с недостатъчно обслужване, които се дължат на различия по отношение на инфраструктурата, цифровия достъп и квалифицирания персонал, както и на фискални ограничения. Становището се застъпва за разработването на всеобхватна стратегия за регионално развитие, която да обединява намаляването на бедността, социалното приобщаване, цифровата грамотност и ученето през целия живот, и призовава за целенасочени инвестиции в необлагодетелстваните райони. Освен това в него се подчертава, наред с другото, необходимостта от подобряване на моделите за предоставяне на услуги и засилване на трансграничното сътрудничество, както и значението на модернизирването на цифровата инфраструктура и на услугите за обществен транспорт. В допълнение към това становище оценките на въздействието, при които се вземат предвид териториалните аспекти, като тези, които Европейският комитет на регионите извършва редовно, са важни за анализирането и смекчаването на потенциалните асиметрични последици от отделните мерки на ЕС в различните райони на ЕС.

КАТО ПОДЧЕРТАВА, ЧЕ:

18. Въпреки че от 2019 г. насам положението леко се е подобрило, около 95 милиона европейци все още са били изложени на риск от бедност или социално изключване през 2023 г., което показва, че за постигането на водещата цел за 2030 г.⁸ и на националните цели за намаляване на бедността ще бъдат необходими по-бърз напредък и допълнителни усилия преди края на десетилетието. При все че държавите членки се сблъскват с различни предизвикателства пред ефективното справяне с нуждите на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, включително ромите, насърчаването на социалното и териториалното сближаване и намаляването на териториалните неравенства са общо начинание, което може да спомогне за постигането на целите на ЕС за намаляване на бедността, за конкурентоспособността и за устойчивия и приобщаващ растеж.

⁸ Една от водещите цели на ЕС за 2030 г., посочени в плана за действие на Европейския стълб на социалните права, е да се намали броят на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, с поне 15 милиона (от които най-малко 5 милиона следва да бъдат деца) спрямо 2019 г.

19. Отчитайки националните обстоятелства и в по-широкия контекст на своите политики за социално приобщаване, както и в съответствие със стратегическата рамка на ЕС за ромите, държавите членки изготвиха национални стратегически рамки в подкрепа на ромите в ЕС в седем ключови области с приоритетно значение: равенство, приобщаване, участие, образование, заетост, здравеопазване и жилищно настаняване. Въпреки че целта е пълно равенство, включително борба с антиромските нагласи и дискриминацията и тяхното предотвратяване, Комисията предложи минимални цели за 2030 г., за които държавите членки трябва да въведат подходящи политики. Прилагането и мониторингът на тези рамки изискват допълнителни усилия в тясно сътрудничество с всички заинтересовани страни.
20. Териториалните и социалните неравенства, включително положението и териториалното разпределение на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, включително ромите, се различават значително в отделните държави членки. В подхода на Европейския съюз към териториалното развитие все повече се набляга на инструменти, основани на стратегическо териториално планиране и различни териториални характеристики, и на значението на местните иновации, а създаването на партньорства придобива все по-голяма важност. Що се отнася до практиките за регионално развитие и ефективното им прилагане в държавите членки, продължават да съществуват множество неизползвани възможности.

21. Въпреки че Европейският съюз и неговите държави членки непрекъснато полагат усилия за насърчване на икономическото, социалното и териториалното сближаване, могат да бъдат отбелязани разнообразни предизвикателства и различия в сближаването не само между държавите членки или регионите, но и на подрегионално равнище. В някои части от общини (особено в по-големите градове) или дори в цели общини, например по-малки села, може да се получи голямо концентриране на хора, изложени на риск от социално изключване. Тези райони в неравностойно положение често са изправени пред сложни предизвикателства, например неблагоприятни условия и промени в социално-икономически план, които могат да доведат до висока безработица. Освен липсата на основни услуги⁹, характерно предизвикателство е също наличието на качествени услуги за подпомагане¹⁰ и услуги по заетостта, които играят роля за социалното приобщаване и допринасят за социалното сближаване. В районите в неравностойно положение често живеят хора, които се сблъскват с бедност и многобройни форми на изключване, сегрегация и дискриминация и които често принадлежат към малцинствени групи, например роми, или имат мигрантски произход.
22. Пълноценното и активно участие и приобщаване на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, включително ромите, и мерките за борба с дискриминацията, сегрегацията и антиромските нагласи са от съществено значение за осигуряването на равен и ефективен достъп до качествени услуги за подпомагане и услуги по заетостта.

⁹ В съответствие с принцип 20 от Европейския стълб на социалните права основните услуги включват водоснабдяване, канализация, енергия, транспорт, финансови услуги и цифрови комуникации.

¹⁰ В съответствие с Препоръката на Съвета от 30 януари 2023 г. относно адекватен минимален доход, гарантиращ активно приобщаване, „услуги за подпомагане“ означава услуги, насочени към специфични потребности на лицата, които не разполагат с достатъчно средства, за да се гарантира, че те са в състояние да се интегрират в обществото и когато е приложимо, на пазара на труда, включително услуги за социално приобщаване, например социална работа, съвети, напътстване, наставничество, психологическа подкрепа, рехабилитация и други услуги за подпомагане, в това число образование и грижи в ранна детска възраст, здравни грижи, дългосрочни грижи, образование и обучение и жилищно настаняване. [точка 2, буква е)]

23. Универсалните мерки, допълнени от целенасочени мерки, имат за цел да гарантират активно приобщаване. Приобщаващите социални и инфраструктурни мрежи и мрежи за обслужване на местно и регионално равнище, които осигуряват ефективен и равен достъп за всички, могат да подпомогнат социалното сближаване и приобщаващия растеж. Освен това наличието на транспорт и достъпността на цената му са от съществено значение за достъпа до услуги за подпомагане и услуги по заетостта. По-ефективното използване на ресурсите на регионално равнище, укрепването на местните мрежи, предоставянето на съвети и други форми на подкрепа също са важни фактори за постигането на устойчивост на действията и за тяхното внедряване на подрегионално равнище и в общността, както и за включването на социалното приобщаване в регионалните действия. Тези мерки следва да обхващат перспективата за включване на въпросите за равенството между половете.
24. Цифровият преход се ускори в контекста на глобализацията и технологичния напредък. Освен предизвикателствата, които поражда, цифровизацията може да донесе и значителни социални и икономически ползи и да предложи възможности за подобряване на предлагането на качествени, достъпни и финансово приемливи услуги за подпомагане и услуги по заетостта. Бързото темпо на цифровия преход обаче може да доведе до цифрово изключване, вследствие на което физическите лица, домакинствата, предприятията и географските райони разполагат с различен достъп до информационни и комуникационни технологии, включително интернет. За постигането на социално приобщаване от съществено значение е да се предприемат мерки за преодоляване на цифровото изключване и за подкрепа на нуждаещите се, като се отчитат техните цифрови и езикови умения. Освен това е важно да продължи да се гарантира предоставянето на нецифрови услуги, за да се удовлетворят нуждите на лицата, които срещат пречки при използването на онлайн услуги. Необходимо е също така да се вземе предвид, че мерките за цифровизация могат да затруднят достъпа на нуждаещите се до услугите, от които се нуждаят.
25. Настоящите заключения се основават на предишната работа и на политическите ангажименти, поети от Съвета на Европейския съюз, Европейската комисия и Европейския парламент, както и заинтересовани страни в тази област, в това число документите, изброени в приложението.

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

26. Взема под внимание доклада на Европейската комисия относно изпълнението на препоръката на Съвета относно равенството, приобщаването и участието на ромите, в който се посочва необходимостта от засилване на усилията за изпълнение на препоръката, като се вземат предвид констатациите на Комисията и настоящите заключения.

ПРИКАНВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, в съответствие с националната си компетентност и обстоятелства:

27. Да насърчават съгласуваността, ефективността и внедряването на своите стратегии за регионално развитие и своите местни и микрорегионални политики за социално приобщаване, със специален акцент върху хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, включително ромите, с цел да осигурят равен достъп до качествени услуги за подпомагане и услуги по заетостта за всички, независимо от това къде живеят, чрез:
- a. подкрепа за изготвянето и изпълнението на съобразени с местните условия стратегии или планове за действие, включително, когато е приложимо, мерки за премахване на териториалната сегрегация, и поддържане или придобиване на необходимия капацитет и експертен опит за разработването на тези стратегии или планове, например чрез издаване на насоки;
 - б. осигуряване на подходящо или укрепване на съществуващото многостепенно управление и на добре установени механизми за консултации и участие, които дават възможност на работещите на различни равнища на управление във всички съответни сектори да си сътрудничат при планирането, изпълнението и оценката на политиките, както и да координират своите интервенции, взаимно да ги укрепват и да ги адаптират, въз основа на висококачествени, своевременни и надеждни данни, разбити по пол и възраст, към местните/микрорегионалните потребности на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, включително ромите. В механизмите за консултации следва да бъдат включени заинтересовани страни като гражданското общество, представители на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, включително ромите, организации и експерти, работещи за социалното приобщаване, субекти на социалната икономика и социални партньори, в съответствие с тяхната роля и автономност;

- в. подкрепа за териториалното сътрудничество на местните органи, общините и териториалните единици (включително в трансграничен и транснационален контекст, когато това е уместно), така че предизвикателствата, свързани с достъпа до качествени услуги за подпомагане и услуги по заетостта, да могат да бъдат преодолявани чрез по-ефективно използване на наличните ресурси;
- г. подобряване на идентифицирането и картографирането на районите, които се намират в неравностойно положение или в които се наблюдава жилищна сегрегация (общини и/или части от общини) и където голям дял от населението живее в бедност или е обект на социално изключване. Това идентифициране и картографиране могат да се основават например на подходящо съчетание на социални и икономически показатели, разбити по пол и възраст (напр. равнище на заетост, равнище на доходите, материални лишения, образование, обучение и умения, здравеопазване, жилищно настаняване, транспорт или, когато е уместно, показатели за лицата с мигрантски произход и т.н.);
- д. повишаване на знанията и експертния опит на персонала на доставчиците на услуги чрез по-голяма осведоменост и предлагане на обученията относно равното третиране и борбата с дискриминацията;
- е. подкрепа за интегрирани действия на местно/микрорегионално равнище в отговор на сложните предизвикателства в районите, които се намират в неравностойно положение или в които се наблюдава жилищна сегрегация, като за тази цел се използват съществуващите фондове на ЕС и национални фондове;
- ж. отчитане на различните характеристики на селските и градските райони и още по-ефективно използване на възможностите, предоставяни от съществуващите инструменти, като например водено от общностите планиране или социално планиране, включително при действия, насочени към социалното приобщаване на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, в това число и ромите;
- з. оптимално използване на цялото налично финансиране, като същевременно се осигуряват взаимно допълване, интегрирани подходи и дългосрочна устойчивост на резултатите;
- и. редовно наблюдение и оценка на резултатите от действията и фондовете, използвани за социално приобщаване.

28. Да обърнат внимание на териториалните аспекти на подобряването на достъпа до качествени услуги за подпомагане и услуги по заетостта, както и на преодоляването на териториалните неравенства, възпрепятстващи социалното приобщаване. Като възможни начини за постигането на тази цел държавите членки биха могли:
- а. да подпомогнат интегрирани мерки, съчетаващи действия в областите на заетостта, социалното приобщаване, жилищното настаняване, здравеопазването, дългосрочните грижи и грижите за деца, образованието и обучението, за да се удовлетворят нуждите на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, включително ромите, със специален акцент върху младите хора, жените и, когато е уместно, лицата с мигрантски произход;
 - б. да използват цифровите технологии, включително електронните публични услуги, за да подобрят равния достъп. За да отговорят на нуждите на лицата, които се сблъскват с пречки при използването на онлайн услуги, да продължат да осигуряват предоставянето на нецифрови услуги и на обществен транспорт в необходимата степен;
 - в. да подпомогнат достъпа до цифрови технологии за хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, включително ромите, като разработят инфраструктура за подобряване на интернет връзките и предприемат конкретни мерки за повишаване на цифровите умения, намалявайки по този начин цифровото изключване;
 - г. да използват възможностите, предоставяни от цифровите технологии, за да намалят неравностойното положение, свързано с уменията, особено в периферните и отдалечените райони; и
 - д. да включат непубличния сектор в създаването и предоставянето на услуги за насърчаване на социалното приобщаване.

ПРИКАНВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ, В СЪОТВЕТСТВИЕ С ТЕХНИТЕ ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ:

29. Да гарантират, че политиките, ориентирани към общностите и съобразени с местните условия, насърчават регионалното развитие, като същевременно намаляват вътрешните различия, в това число пространствената сегрегация и изключване, и подпомагат достъпа до съответните услуги. Укрепването на сътрудничеството между съответните области на политиката и между всички равнища на управление, интегрирането на принципа на равенство между половете и вземането под внимание на специфичните нужди на хората, живеещи на една и съща територия в неравностойно положение (например нуждите на децата или на хората с увреждания), също са ключови фактори, за да се гарантира, че аспектите на социалното приобщаване са добре отразени и интегрирани в регионалното, селското и градското развитие.
30. Да се стремят да прилагат териториален подход и да оценяват ефективността на действията от териториална гледна точка в докладите и оценките на национално равнище и на равнището на ЕС относно прилагането на националните стратегически рамки, включително за подобряване на положението на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, в това число ромите, и техния достъп до услуги.

ПРИКАНВА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ:

31. Да включи значението на намаляването на териториалните неравенства в новия план за действие относно прилагането на Европейския стълб на социалните права и в предстоящата стратегия на ЕС за борба с бедността.
32. Да обмисли преразглеждането на доброволната европейска рамка за качество на социалните услуги съвместно с Комитета за социална закрила и в този контекст да разгледа потенциала на социалните услуги за намаляване на териториалните неравенства и използването на цифровизацията за подобряване на достъпа до качествени услуги за подпомагане и услуги по заетостта.

**ПРИКАНВА КОМИТЕТА ЗА СОЦИАЛНА ЗАКРИЛА И КОМИТЕТА ПО
ЗАЕТОСТТА, В СЪОТВЕТСТВИЕ С ТЕХНИТЕ ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ:**

33. Да проучат доколко е осъществимо да се подобрят съответните социални показатели на ЕС, и добавената стойност на това подобряване, за да подпомогнат усилията на държавите членки за идентифициране на територии в неравностойно положение, за подобряване на достъпа до качествени услуги за подпомагане и услуги по заетостта и за мониторинг на действията, насочени към териториите в неравностойно положение, като същевременно вземат предвид съществуващите показатели и данни, разбити по пол и възраст.
34. Да стартират и насърчават, в сътрудничество с Комисията, споделянето на знания и обмена на най-добри практики на доброволна основа между държавите членки по отношение на идентифицирането, измерването и управлението на териториалните неравенства, включително чрез местни и съобразени с местните условия стратегии и планове за действие, които се основават на висококачествени данни и доказателства, за да се подпомогнат държавите членки в техните аналитични усилия.

Референтни документи

Междунституционални документи на ЕС

- Европейски стълб на социалните права
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1226&langId=bg>

Законодателство на ЕС

- Директива 2000/43/ЕО на Съвета от 29 юни 2000 г. относно прилагане на принципа на равно третиране на лица без разлика на расата или етническия произход (ОВ L 180, 19.7.2000 г., стр. 22)
- Регламент (ЕС) 2021/1057 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. за създаване на Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1296/2013 (ОВ L 231/21, 30.6.2021 г.)

Съвет на Европейския съюз

- Препоръка на Съвета от 12 март 2021 г. относно равенството, приобщаването и участието на ромите (ОВ С 93/1, 19.3.2021 г.)
- Препоръка (ЕС) 2021/1004 на Съвета от 14 юни 2021 г. за създаване на Европейска гаранция за децата (ОВ L 223/14, 22.6.2021 г.)
- Препоръка от 30 януари 2023 г. относно адекватен минимален доход, гарантиращ активно приобщаване (ОВ С 41/1, 3.2.2023 г.)
- Препоръка от 27 ноември 2023 г. относно разработването на рамкови условия за социалната икономика (ОВ С, С/2023/1344)
- Заключение на Съвета относно мерки за гарантиране на равен достъп на ромите до подходящо и десегрегирано жилищно настаняване и за справяне със сегрегираните селища (13517/23)

Европейски парламент

- Резолюция на Европейския парламент от 5 октомври 2022 г. относно положението на ромите, живеещи в населени места в ЕС (2022/2662(RSP))

Европейска комисия

- Насоки на Европейската комисия за планирането и изпълнението на национални стратегически рамки за ромите (COM(2020) 620 final)
- Девети доклад относно икономическото, социалното и териториалното сближаване https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/cohesion-report_en
- Достъп до основни услуги: ключови предизвикателства за най-уязвимите — доклад https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&furtherNews=yes&newsId=10595&pk_source=newsletter&pk_medium=email&pk_campaign=eusocial_newsletter
- Териториална програма за 2030 г. — бъдеще за всички територии https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/brochures/2021/territorial-agenda-2030-a-future-for-all-places
- Съобщение „Оптимално използване на талантите в регионите на Европа“ (5252/23 + ADD1)

Комитет на регионите

- Становище относно преодоляване на териториалните неравенства чрез подобряване на достъпа до социални услуги
- Оценка на териториалното въздействие <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/Territorial-Impact-Assessment.aspx>

Агенция за основните права

- Проучване на ромите от 2021 г. <https://fra.europa.eu/en/themes/roma>
- Равенство в ЕС — 20 години след първото прилагане на директивите относно равенството <https://fra.europa.eu/en/publication/2021/fra-opinion-eu-equality-20-years>
- Доклад относно основните права, 2024 г. <https://fra.europa.eu/en/publication/2024/fundamental-rights-report-2024>

Други

- Доклад на групата на високо равнище относно бъдещето на социалната закрила и социалната държава в ЕС

https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=88&eventsId=2057&furtherEvents=yes&pk_source=newsletter&pk_medium=email&pk_campaign=eusocial_newsletter
